N. 70.

KURYER LITEWSKI

w WILNIE DNIA 1 Września. V. S. ROKU 1806.

ROSSYA.

S. PETERSBURGVS. d. 24 Sierpnia. Kapitan Leibgwardyi Siemionowskiey Fligel Adjutant J. J. M. Rżewski otrzymał rangę Półkownika. Podpółkownik Murawiew umieszczony w generał Audytoryacie. Otrzymali stopień wyższy, którzy żeglugę odprawili około świata: Kapitanowie Porucznicy Krusenstern, Ratmanow, Porucznicy Romberg, Billeshausen. Fligel Adjutant Półkownik Borosdin został Szefem Finlandzkiego półku dragonii. Służący przy gabinecie stanu Konsyliarz Szaufus uwolniony od służby z pensyą półowy gaży.

Z Palermu przysłane dwa doniesienia urzędowe treści następuiącey. Pierwsze; Armia Brytańska w Calabryi, Messina d. 5 lipca. Kapitan Down z korwetą Bitteri tu zawinoł, i przyniosł pomyślną wiadomość, iż Angielskie woysko pod G. Stuart, d. 1 wysiadło na ląd w odnodze S. Eufemia bez żadney straty; na korwecie przywieziono wielu ieńców Francuzkich. O tém lądowaniu piszą z główney kwatery Nicastro d. 3. Armia na brzeg wystąpiła z okrętów bardzo rano z naywiększą łatwością. Straż przednia z 5 kompanii strzeleckich, kilku grenadyerskich złożona, wysłana była na przeyrzenie gęstego lasu odległego od brzegów półtory mili. Tam znaleziono 400 Francuzów, których prawie półowę poymano, innych rozproszono. Z nieprzyiacielskiey strony zabitych i ranionych liczą 40; z Angielskiey raniony ieden. G. Stuart tegoż d. wieczorem poszedł na przód szukaiąc Francuzów. Mieszkańce tey okolicy zgromadzaią się w liczbie wielkiey pod chorągwie iego; iuż 3 t. walecznych Calabrów złączyło się z Anglikami, coraz ich więcey przybywa. Francuzi zewsząd ustępuią, podobno dla tego, żeby całą potęgę zgromadzili w iedno mieysce.

Postępek obywatelów miasta Nicastro godzien iest powszechney wiadomości. Opatrzywszy woysko Angielskie w żywność, nie wzieli żadney zapłaty, powiadaiąc, że gdy G. Stuart przybył dla uwolnienia Calabryi od tyrannii Francuzów, którzy niedawno kray cały ze wszystkiego wyzuli, obywatele pozwolić nie mogą, ażeby woysko iego przysłane dla przywrócenia im wolności, utrzymywało się nakładem własnym; owszem pragną poświęcić na potrzeby zprzymierzeńców cząstkę zbioru swoiego. Nadaremnie G. Stuart usiłował ich skłonić do przyięcia pieniędzy; odrzucali upornie; nakoniec nie bez nayiększey trudności zniewolił ich do przyięcia kwitu za dostarczoną żywność Anglikom, ażeby w zdarzonym przypadku mogli użyć onego na swóy pożytek. Nic nie może wyrównać ochoty, z iaką obywatele Calabryi zbawców swoich przyieli, ofiaruiąc G. Stuart nie tylko usługę podczas tey kampanii, aleteż zupełną gotowość poświęcenia maiątku i życia, dla przywrócenia Królestwa prawemu ich Monarsze Ferdynandowi 4. Wszyscy mieszkańce tey krainy dziś noszą kokardy czerwone.

Jak tylko Angielskie woyska na ląd wysiadły, G. Stuart wydał odezwę, w którey zwoływa obywatelów Calabryi do zrzucenia iarzma, na nich przez Francuzów włożonego; donosi razem, że flaga Ferdynanda 4 iuż powiewa na wszystkich brzegach prowincyi; że od nich Anglicy nie potrzebuią niczego, prócz kwater dla żołnierza, nie zaś kontrybucyi; za dostarczoną żywność odbiorą zapłatę bez żadney przewłóki. Obywatele będą opatrzeni w oręż i potrzeby woienne, których użyć maią dla własney obrony swoiey; prawa i zwyczaie ich dawne będą nietknięte; wiara i obrządki Katolickie zostaną w całości, a obywatele Calabryi chytrością i podeyściem łupieżców oyczyzny oszukani, skoro broń złożą, przebaczenia i opieki rządowey być mogą pewnemi. D. 4 do Melazzo przywieziono z odnogi S. Eufemia znaczną liczbę Francuzkich ieńców; tych okręta na ląd wysadziwszy, niemieszkaiąc powrócily do teyże odnogi, prowadząc nową dywizyą woyska w posiłku dla G. Stuart. D. 5 rano w Messinie od Admirała Sidney Smith odebrano pismo, którego osnowa następuie.

Z twierdzy Amantea d. 2 Lipca. Ten zamek dobywaliśmy od morza dla tey przyczyny, że od lądu iest przepaścisty i nie łatwo dostępny; przy podbiciu onego Francuzi nie wiele krwi przelali; Anglicy nic nie utracili. Dwie dywizye z Melazzo i Capri przybyłe, dobrze się sprawiły; 8 zagwoździonych armat, 2 flagi, 400 ieńców są nasze trofea; z okoliczności tego zwycięztwa strzelaliśmy wczora na okrętach, woiennych zapasów znaleziono w Amantea wielki dostatek, który się przyda na uzbroienie walecznych poddanych Króla Sycyliiskiego, i odniesienie nowych zwycięztw nad nieprzyiacielem. Angielskie woyska lądowe przeszły do miasta Nicastro. Przedsięwzięcie nasze pomyślny ma początek. Żołnierz występował na brzeg pod zasłoną ognia fregat; na kray cały rzucona iest trwoga.

Doniesienie drugie z Palermu. Kuryer przysłany od Gubernatora Messiny do naszey stolicy do Dyrektora kancellaryi woysk lądowych i morskich Półkownika Caleioni, przyniosł kopią listu na równinie S. Eufemia pisanego od G. Stuart do Brygadyera Broderick kommendanta Messińskiey twierdzy d. 5 Lipca. Z ukontentowaniem donoszę, powiada, że d. 4 uderzyłem na woyska Francuzkie pod G. Regnier zostaiące, i rozgromiłem zupełnie. Bitwa była bardzo uporna, potkaliśmy się na równinach S. Eufemia. Liczba nieprzyiacioł wynosiła naymniey do 7 t. piechoty, 300 konnych z 4 armatami. Strata nieprzyiacioł w zabitych, ranionych, ieńcach przechodzi 2 t. ludu; lecz ponieważ nieustannie z wsi bliskich do obozu naszego prowadzą wielu poymanych Francuzów, którzy się rozbiegli po górach, przeto nie wątpię, iż G. Regnier stracił więcey 3 t. Niepodobno w słowach opisać, iak wielkie męztwo pokazały waleczne woyska nasze.

G. Compere i wielu z nim Officyerów wyższych dostali się w niewolę. Gdybym miał przy sobie dywizyą dragonii, którą zostawiłem w Messinie, nie uszedłby żaden człowiek z woyska nieprzyiacielskiego. Klęska nasza z Francuzką porównana iest bardzo mała. Poległ Officyer 1. 40 żołnierzy, ranionych 11 Officyerów, 250 żołnierzy. Kapitan Maclaud z ran odniesionych umarł. Półkownik Rose z 20 regimentem wystąpił na brzeg w czasie samey bitwy, złączył się z nami, i dopomógł dzielnie w naykrytycznieyszą chwilę. G. Regnier z ostatkiem ludu swoiego ustąpił do Catagnaro; ścigaią go Półkownicy Campe i Rose. Lekka piechota Francuzka z lekkiemi batalionami Angielskiemi walczyła bagnetem, i zupełnie pobitą została.

TURCYA.

BELGRAD d. 18 Sierpnia. Pod murami naszemi od kilku d. nic się ważnego nie zdarzyło; ustało bombardowanie twierdzy od Chrześcian, Turcy do Serwianów zbyt oddalonych nie strzelaią. Pierwsi część większą ludu swoiego posłali w różne strony dla spotkania innych nieprzyiacioł w otwartém polu; albowiem słychać, że stotysięczne woysko Ottomańskie przybywa nakoniec od wschodu do granic prowincyi zbuntowaney; ieżeli tak iest, wnosić trzeba, że Selim 3 i Baszowie kommenderuiący znaleźli środek do poiednania Jańczarów i Spahów nieukontentowanych z żołnierzem regularnym w Adrianopolu, gdzie niedawno lękać się zaczynano woyny domowey i mordów krwawych. Słysząc o zbliżeniu się potęgi tak ogromney Serwianie, naybardziey lud bezbronny w domach pozostały, drżą z boiaźni, wcześnie opatruiąc bezpieczeństwo dla siebie i dobytku w górach, lasach, i iaskiniach. Lecz wodz Czerny, cała starszyzna, za ich przykładem żołnierze czekaią spokoynie przyiścia nieprzyiacioł, ażeby się raz z nimi potkać w otwartém polu, i los

oyczyzny zapewnić przez zwycięztwo, które odnieść maią nadzieę.

Sabacz zapewne dobyty nie iest, ainiteż zaniedbane wcale obleżenie tego zamku. Stoi obozem pod murami dywizya Bośniaków 8 t. ludu licząca, tak przecie daleko, że przeciętą maiąc drogę od Chrześcian, wniść do miasta nie może. Raz tylko 800 śmiałków złamawszy trudność wszelką zbliżyło się do bramy; lecz tych garnizon przyiąć nie chciał, wymawiaiąc się niedostatkiem żywności, i radząc że gdy w mieście dosyć iest ludu na odparcie Serwianów szturmuiących, przystoi Bośniakom bić się w polu, i tym sposobem zamek oswobodzić. Usłuchali tey rady śmiałkowie, poszli do sprawy, i klęskę ponieśli, tak iż ledwie część ich czwarta do obozu powróciła. Zwycięzcy Serwianie naśladuiąc dziki obyczay zwyciężonych, głowy Turkom odcięte na śpisach roznoszą.

Nad brzegiem rzeki Morawy korzyść inną odniosł lud Chrześciański. Na prawym stała dywizya Turków, nic nie poczynaiąc w nadziei odebrania posiłku. Uważał obróty nieprzyiacielskie z przeciwney strony Namiestnik Mladenko. Tym czasem zbliża się do obozu iego na lewym brzegu 4 t. Arnautów, zmyślaiąc że dla zaszłey kłótni opuszczaią oboz Turecki. Rad zdarzeniu takiemu Serwianin, nie uważał, że ten lud przechodzi Morawę, i łączy się z dywizyą wyżey pomienioną, Ottomanie sypać szańce zaczeli, gotuiąc się do przeprawy dwóma kolumnami. Ustąpił groźney przemocy roztropny Mladenko, i zgromadził więcey ludu pod Palanken; dopiero uderzył, zwyciężył, za rzekę odegnał nieprzyiacioł. Tych zginąć miało 4 t. Chrześcian 1500.

WŁOCHY.

NEAPOL d. 8 Sierpnia. Potwierdza się wiadomość o postępowaniu okrutném Calabrów z własnemi ziomkami, iak bywa na woynie domowey, i z żołnierzem Francuzkim, gdy dostaie się w niewolę. O czynnościach woysk Angielskich nic dotąd nie ogłoszono urzędownie; o porażce G. Regnier w d. pierwszych Lipca wiedzieliśmy z odgłosu powszechnego; dziś słychać, iż ten wodz, Verdier, i Mermet po wielu trudnościach i całomiesięczney pracy, nakoniec zniewolili G. Stuart do ustąpienia na flottę. Lecz gdy żadnych szczegółów nie podaią Francuzi do powszechney wiadomości; z drugiey strony rezerwę zgromadzać kazał Józef Buonaparte pod Caserta, drugą w Apulii; Massena zaś z kilko dywizyami pośpieszać nie przestaie do Calabryi południowey; trudno wierzyć, że skończona iest woyna. To przynaymniey pewna, że Francuzi dziś mówią o samych Calabrach tylko, żadney wzmianki prawie nie czyniąc o woysku Angielskiém, iakby go w Królestwie nie było.

Wdowa Margrabiego Rhodio do uczestnictwa zemsty swoiey wezwała braci, i dokazuie wiele, według wyznania nieprzyiacioł, którzy iednak tey bohatyrce zarzucaią, iż dręczy ieńców. Podobnym sposobem przyganiaią G. Stuart, że Calabrów w powszechności wszystkich nie powściąga od okrutnych postępków, przez co roziątrzaią się umysły, a żołnierzowi przez się skłonnemu do mordów i rabunku, dana iest pozorna przyczyna, ażeby używał wetowego prawa. Calabrowie zaś mówią przeciwnie, iż zdzierstwa dokonane i rabunki Francuzkie w całym kraiu, dopieroż nieubłagana surowość kommissyi woyskowych, które wszystkich ieńców bez braku i różnicy na śmierć zwykły skazywać, postawiły ich w konieczney potrzebie szukania zemsty za krew niewinnie przelaną. Tak więc gdy obie strony usprawiedliwiaią nawzaiem postępki nieludzkie, woyna dziką postać bierze, kray ginie; iedne domy, wsie, miasteczka palą Calabrowie, iako należące do stronników Francuzkich, drugie Francuzi, że są własnością ich nieprzyiacioł. To samo dzieie się z życiem ludzi do iedney lub drugiey strony przywiązanych. Ktokolwiek panem kraiu nakoniec zostanie, długo pracować, wiele łożyć musi, ażeby mu przywrócił stan, w którym był przed woyną.

Dziś Francuzi donoszą, że Calabrowie zgromadzeni w znaczney liczbie, szturmowali cytadellę Matera; druga ich gromada zebrała się w Pola; w obu mieyscach porażeni od Półkownika Henry i G. Ventimiglia, 4 działa, chorągiew, ammunicyą stracić mieli. To ieszcze uważać trzeba, że wszyscy prawie maiętnieysi obywatele trzymaią z Francuzami w całey prowincyi, z boiaźni postradania maiątku; lud pospolity statecznie wierny iest prawem Królowi Ferdynandowi 4; ostatnich ponieważ większa iest liczba, pierwsi domów odbiegaiąc, w odległeyszych okolicach, w naszey stolicy nawet, schronienia szukaią od pewney śmierci. Teraz gdy woysk Francuzkich więcey do Calabryi wkroczyło, pomienionych zbiegów ostrzeżono, ażeby powracali do siedlisk oyczystych. Massena z 30 t. zbroynych postępuiąc, d. 6 był w Lauria, d. 7 w Castroviallari; dwie kolumny iego ciągną wzdłuż morskich brzegów, rozpraszaiąc zbroyne kupy malkontentów, ludziom w domach pozostałym broń wszelką odbieraiąc; tak dziś wszyscy są podeyrzani. Wodzowie Francuzcy wychwalaią gwardye narodowe niektórych prowincyi; przyłożyć się miały do utrzymania spokoyności w domu, przywrócenia oney sąsiadom.

MEDIOLAN d. 16 Sierpnia. Eugeniusz ogłosił wyrok nakazuiący, do 4 kompanii gwardyi honorowey przydać piątą pod nazwiskiem Weneckiey, gdzie służyć maią sami tylko synowie obywatelów prowincyi nowo przyłączonych do Włoch. Te same prowincye w r. terazn. dostarczyć powinny tysiąc młodzieńców do armii regularney, Istryi i Dalmacyi nie licząc. Xięstwo Guastalla niedawno do Włoch wcielone, urządzić kazano na wzor innych departamentów.

W portach nad morzem środziemném leżących rozeszła się trwoga, że w Sardynii być może zaraza morowa, z przyczyny małey baczności na kwarantannie, niedostatku porządnych lazaretów, i obcowania mieszkańców z barbarzyńcami Afrykańskiemi, gdy na wyspie lądowali. Rząd oświadczył, że pilność naywiększa zachowuie się w Sardynii, czego naylepszym dowodem iest, iż od czasów niepamiętnych żadney zarazy w domu nie widzieli mieszkańce.

Eugeniusz wyznaczył ogólną summę million 500 t. liwrów na opłatę pensyi cywilnych i woyskowych w kraiu Weneckim. Drugi wyrok obeymuie nazwiska wszystkich klasztorów, które w kraiach zgaszoną RP. niegdy składaiących, rząd dzisieyszy zachować postanowił; inne maią być zamknięte, po przeniesieniu i opatrzeniu do życia osob zakonnych płci oboiey. Wczora Eugeniusz w Lyceum naszém rozdawał medale złote i srebrne w nadgrodę młodym artystom. Dziś minister wewnętrzny ogłosił, że różnica iaką dotąd czyniono w niektórych okolicznościach między Chrześcianami i Żydami, konstytucyą nie przyięta ustać powinna, ostatni zaś używać maią praw i przywileiów każdemu obywatelowi służących. Słychać, że Lucian Buonaparte z Rzymu nagle wyiechał do Paryża.

RZYM d. 10 Sierpnia. Jnkwizycya S. dała wyrok przeciwko Krystynie Conti, która wiele skrytych przyszłości u nas przepowiadała, mieniąc że to wszystko wiedziała z obiawienia Niebios. Stawiona przed sądem, po ścisłey indagacyi wyznać musiała, że iey powieści żadnego dowodu nie miały; ażeby więc łatwowiernego gminu nie zwodziła, zamknąć ią kazano w domie poprawy, z obowiązkiem ażeby odtąd nic podobnego nie czyniła.

Na ostatnim Konsystorzu Ociec S. przedłożył Kardynałom wezwanie z Paryża przysłane, ażeby Państwo Kościelne przystąpiło do związku Francuzkiego, pod obietnicą otrzymania słuszney nadgrody za Benewent i Ponte Corvo utracone. Słychać, że Konsystorz na wszystko zezwolił.

W Calabryi zapala się coraz bardziey woyna domowa; w południowey części same tylko miasta Cotrone i Reggio dały odpor Anglikom. Massena stanoł z woyskiem w Lago Negro. Gdy Kapitalistowie Neapolitańscy nie okazywali ochoty do pożyczenia summ żądanych skarbowi na hypotekę dóbr niedawno wydartych zakonowi XX. Jezuitów; oświadczył Józef Buonaparte, że to czyniąc wkrótce będą musieli wszyscy zapłacić kontrybucye woienne. G. Duhesme przybył do naszey stolicy; w powszechności mówiąc niewielu cudzoziemców mamy; artystów i ciekawych wędrowników oddalaią ztąd zamieszania woienne, i częste woysk przechody. Potwierdziło się zaięcie woyskiém Włoskiém Friulu Austryackiego; obywatele tey prowincyi do Wiednia wysłali Graffa Thurn z zapytaniem, co czynić maią.

HISZPANIA

MADRID d. 11 Sierpnia. Przybył niedawno goniec z Paryża; rzecz niewątpliwa, iż ważne mamy negocyacye z rządem Francuzkim, których owoce czas okryie. Była pogłoska, że pokoy z Anglią albo iest podpisany, albo wkrótce będzie; natychmiast papiery nasze, Vales, podniosły się 20 procentami; tak pożądane i potrzebne

ie t kraiowi całemu otwarcie handlu z Ameryką. Lecz pociecha nie długo trwała. Król rozkazał, ażeby 40 t. regularnego żołnierza iak nayrychley przysposobiono do ruszenia w pole, i zagaienia kampanii. Znaiome są w kraiu i za granicą powieści o wyprawie do Portugallii, oderwaniu od Monarchii Hiszpańskiey kilku prowincyi; to przynaymniey wiary u nas nie znayduie.

PRUSSY.

BERLIN d. 6 Września. Wszystkie półki składaiące garnizon stolicy naszey ruszyły w rozmaite strony; gwardye wychodzą za d. kilka; nic prawie iuż przydać nie podobno do woienney gotowości. Co widząc Poetowie, piszą pieśni zagrzewaiące rycerzów do walczenia mężnego za oyczyznę, duchem wieszczym przepowiadaią zwycięztwa nowe uczniom nieśmiertelnego Fryderyka; twierdzą że kilkadziesiąt narodów troskliwie dziś oczy zwróciło na Prussaków, z ich ręki czekaiąc wybawienia; że pożądany mściciel iuż się przebudził, &c. Zgadną lub nie Poetowie, zostawmy czasowi; nie zbywa iednak na takich, którzy rozumieią, że ruch dany armiom Fryderyka 3, ma cel polityczny bardziey niż woienny. 4 mianowicie formuią się obozy, w Szląsku, do którego regimenta zprowadzono z Pruss południowych, Magdeburgski, Hannowerski, i Westfalski, do którego G. Ruchel ma wkrótce przyłączyć półki stoiące w Hannowerze. Magdeburgski dziś iest naymocnieyszy. Słychać, że X. Brunswicki obiecał przyiąć naywyższą kommendę.

Z dworem Szwedzkim zdaią się ułatwione trudności po większey części; gdy iednak porty Pruskie na morzu Baltyckiém są otwarte dla żeglarzów oboiętnych, okrętom Fryderyka 3 dotąd nie wolno do nich zawiiać, i pod żagle wychodzić. Z Lawenburgskiego powiatu żołnierz Pruski wyszedł, uprowadziwszy wcześnie magazyny; nie mieszkaiąc opanował kray cały G. Loewenhielm; Prusakom na lewym brzegu Elby stoiącym kazano, ustępować do Luneburga, ieśliby Szwedzi rzekę przeyść chcieli. Z prowincyi Westfalskich zaczęto uwozić archiwa, kassy, inne sprzęty Królewskie. O nowym związku Niemiec północnych mówić nie przestano; słychać, że rząd nasz doniosł o tém miastom Anzeatyckim. Z dzisieyszym Cliwii dzierżawcą rzecz nie ukończona o Essen i Werden; dopóki umowa nie nastąpi, wszelkie dochody maią być chowane pod strażą kommisarzów z obustron wyznaczonych. Regimentu dragonii Królowey kommendantem został Półkownik Ziethen syn sławnego G.

AUSTRYA.

WIEDEN d. 30 Sierpnia. Goniec do Graffa Stadion przysłany z Petersburga doniosł, że traktat między Rossyą i Francyą podpisany w Paryżu d. 20 lipca, nie zyskał ratyfikacyi. Arcy X. Ferdynand ma być kommendantem stolicy naszey i Austryi niższey; na mieyscu iego zostanie w Morawii G. Kollowrath. Upłynoł dawno d. zamierzony, Francuzi iednak nie ustępuią z Braunau; od ściany Włoskiey nie tylko zaieli kraie nasze na prawym brzegu rzeki Lisonzo położone, aleteż przeszli na lewy. W arsenale tuteyszym Arcy X. Karol przygotować kazał 8 mill. ładunków armatnych, 22 mill. do ręczney broni. Piekarzom zalecono wygotować iak nayrychley 40 t. centnarów sucharów. Budowla twierdzy Ens zacznie się wkrótce; ta być ma nayogromnieyszą ze wszystkich; koszt wyrachowali inżenierowie na 39 mill. złot: ryńs; fortyfikacye według planu przyiętego na całą milę rozciągać się powinny. Jeńce Austryaccy w Szwabii dotąd utrzymywani, do szczupłego opatrzenia w dzisieyszey drożyznie przydatek znaleźli w przemyśle swoim i pracy, ofiaruiąc mieszkańcom pomoc w robotach rolniczych.

Niema wątpliwości, że Seym Węgierskich Stanów będzie zwołany, na którym obecny Cesarz poda z tronu proiekt względem potrzebnych odmian w konstytucyi kraiowey, ażeby Węgierska do Austryckiey zbliżoną została. Co ieżeli przyidzie do skutku, nową postać przyimie Królestwo, a Monarchia ukaże się przed światem w nowey sile. Wiadomo, że Węgry własne z Transylwanią, Sclawonią, Croacyą zawieraią 4800 mil kwadratowych ziemi, na którey liczyć można blizko 10 mill. mieszkańców silnych i bitnych; zkąd wnieść łatwo, iakie woysko utrzymywać mogą, gdy na mieyscu pospolitego ruszenia, będzie wprowadzona konskrypcya woyskowa, i uformuie się regularne woysko odpowiadaiące takiey ludności. To ieszcze wiedzieć trzeba, iż w kraiu Węgierskim rolnictwo iest zaniedbane, z przyczyny, że portów nie maiąc, obywatele nie mogą lądem wyprowadzić produktów zbywaiących od potrzeby; co gdyby stać się mogło, na ten czas polepszone rolnictwo 6 razy da ich więcey niż dzisiay.

Rząd nie przyioł proiektu podanego, żeby obywatele wszyscy srebro i złoto przerobione znosili do mennicy; przeciwnie od łota srebra ma być ustanowiony podatek roczny 12 graycarów, od czer. złot. po 20. Odmiany sprawione w konstytucyi Niemieckiey wielką szkodę przyniosły Wiedniowi; Xiążęta wszyscy i inne stany tu utrzymywały Agentów swoich; w Nadworney radzie sądziły się ważnieysze sprawy; co wszystko znaczną gotowiznę zprowadzało. Arcy X. Karol rozkazał uwolnić ze wszystkich regimentów żołnierzy starych i słabych, zatrzymuiąc sam tylko lud młody i zdrowy. Artylleryą i ammunicye ztąd wyprowadzone Dunaiem, złożono w twierdzach Węgierskich, Comorra, Temeswar, Buda, główny arsenał ma być zrobiony w mieyscu centralném między Węgrami, Gallicyą, Morawią, i Austryą, ażeby łatwiey armiom dostarczone były. G. S. Vincent otrzymał szefowstwo regimentu konnego po zmarłym G. Latour. O wkroczeniu G. Bellegarde do Albanii wiadomość była zawczesna. To samo mówić trzeba o drugiey, że prócz Innviertel i Friulu inne ieszcze powiaty nasze maią być osadzone żołnierzem Francuzkim, dla większey pewności, że podczas nastąpić mogącey woyny oboiętność zachowamy.

BRYTANNIA W.

LONDYN d. 26 Sierpnia. Lord S. Vincent z okrętami lin. Hibernia od 120, Donnegal od 80, Jllustrious, Kent, Defiance, od 74, i fregatą stanoł na rzece Tagus pod Lisboną. Utrzymuie się pogłoska, że Królestwo Portugalskie naiazdem zagrożone iest przez Francuzów i Hiszpanów. Admiralicya większą flottę z woyskiem liczném posyła Regentowi, ażeby odpor dać mógł nieprzyiaciołom; te nawet półki, które do Sycylii przeznaczone były, płynąć maią do Lisbony. Prócz obowiązku ratowania narodu zprzymierzonego, potrzeba zachowania handlu zyskownego Anglikom, rozerwania sił przeciwney strony, skłoniła rząd nasz do czynienia naywiększych ofiar. Jeśliby przemagał nieprzyiaciel, eskadry Angielskie póydą do Brezylii, ażeby ta osada droga ocaloną została dla domu Braganckiego.

Wiatry ciągle są nam przeciwne; flotty do Przygórka dobrey nadziei, Jndyi wschodniey, morza środziemnego wysłane, odepchnięte nawałnością powróciły do portów. Względem Indyi zachodniey zupełnie spokoyni iesteśmy. Admirał Warren d. 12 stanoł w Barbados, zkąd d. 14 lipca miał pośpieszyć do wyspy Szwedzkiey S. Bartłomieia, odebrawszy wiadomość, że w tych stronach Willaumetz i H. Buonaparte widziani byli, do których niewątpliwie Kapitan L' Hermite przyłączył eskadrę swoią. Adm. Cochrane d. 15 był na wyspie S. Krzysztofa, nie wiedząc o przybyciu Warrena; połączeni bez trudności pokonaią nieprzyiacioł. Francuzi nie długo bawili w Portoricco, krążyli blizko wysp naszych Newis, Montserrat, zabrali statków kilka, o większey zdobyczy nie słychać; nigdzie Willaumetz nie lądował; zamyśla pewnie łączyć się z eskadrą Hiszpańską w Havanie; Warren był od niego oddalony na d. 8 żeglugi.

Utrzymuią niektórzy, że rząd nasz czeka tylko wiadomości o bitwie stoczoney przy wyspach Antilskich, zamyślaiąc przyśpieszyć lub spoźnić podpisanie z Francyą traktatu, ieżeli skutek pomyślny będzie czy przeciwny. Ale iak pokonanie kilku okrętów Angielskich przewagi na morzu dać nie może nieprzyiaciołom naszym, tak poymanie kilku Francuzkich nie zdoła odmienić politycznych układów Foxa i innych Ministrów. Inney przyczynie trzeba przypisać przewlokłą negocyacyą. Lord Yarmouth w 48 godzinach przeiechał z Paryża do Londynu; miał z Foxem rozmowę; co przyniosł, taiemnica; dobrą otuchę czyni bawienie się Lorda Lauderdale pośród nieprzyiacioł. Zgadzaią się na to wszyscy, że ułatwienie trudności zachodzących między Mocarstwami w Europie lądowemi, może nas pokoiem obdarzyć; inaczey pewne iest przedłużenie woyny. Fox pragnie ugody słuszney; lecz do tego potrzeba, żeby połowa przynaymniey Ministrów gabinetowych z nim trzymała. Słychać, iż sam chce oddalić się na czas pewny z Ministeryum dla polepszenia zdrowia słabego; to samo uczynić ma Petty; pierwszego mieysce zastąpi Tomasz Grenville, drugiego Tierney.

Pokazała się ieszcze iedna z 15 zapowiedzianych tak dawno eskadr Francuzkich, które handel nasz niszczyć miały. Nie sami tylko Willaumetz i H. Buonaparte byli u brzegów Brezylijskich; po ich oddaleniu się do Indyi zachodniey, postrzeżono tamże 3 okręta lin. Francuzkie, 3 fregaty, które kupieckich statków pilnie szukały do Jndyi wschodniey, albo ztamtąd płynących do Europy. Bogata flotta z Jamaiki wysłana w liczbie 180 żaglów bez żadney szkody stanęła u brzegu oyczystego; Willaumetz nie był iey bliższym nigdy nad mil naszych 40. Z Terranova smutną wiadomość odbieramy, że okręt przewozowy, na którym znaydowało się 250 ludzi częścią żołnierzy, utonoł; 9 osob tylko w życiu zostało. Admirał Dacres wyspę Jamaikę na wszelkie przypadki nieprzyiacielskiego naiazdu uzbroił.

Cotton kommenderuiący flottą w kanale doniosł, że w porcie Rochefort Lallemant trzyma okrętów 7 lin. w zupełney gotowości do wyiścia pod żagle, 11 Ganthe-aume w Brest; eskadry nie mogą ruszyć, pilnie od Anglików strzeżone. Słychać że Lauderdale nowy proiekt pokoiu podał nieprzyiaciołom. Emigranci Francuzcy w państwie Angielskiém bawiący o los swóy lękać się zaczynali, rozumieiąc, że w przyszłym traktacie będą umieszczone warunki im przeciwne; lecz odebrali zapewnienie, iż w tey mierze odmiana nie nastąpi, Anglia zaś dla nieszczęśliwych ludzi drugą oyczyzną być nie przestanie. Rosslyn officyer nasz talentów znakomitych wysłany iest do Lisbony, podobno dla przysposobienia kraiu do obrony. G. Simcoe ma być wodzem naywyższym armii posiłkowey.

Warren przysłał korwetę do Admiralicyi z doniesieniem, że gdy płynoł do Guadalupy szukać nieprzyiacioł, spotkał fregatę od eskadry Cochrana, którey Kapitan powiada, że Willaumetz chciał zawinąć do portu Tortola w celu zniszczenia stoiących tam kupieckich statków naszych; lecz postrzegłszy w blizkości Admirała Angielskiego, rozwinoł żagle i z wielkim pośpiechem udał się ku S. Domingo. Scigał Cochrane, lecz gdy okręt iego Agamemnon maszt stracił, trzeba było powracać; wysłano iednak 2 fregaty dla uważania obrotów nieprzyiacielskich. D. 12 Lipca statek oboiętny widział eskadrę Francuzką w kanale Mona; zatém Willaumetz płynoł bez wątpienia do Havany.

D. S. Ludwikowi poświęcony Emigranci Francuzcy obchodzili sposobem uroczystym; w Kaplicy Katolickiey czarnym kirem wybitey, iaśniały na wielkim ołtarzu znamiona orderu S. Ludwika, grała muzyka żałobna. Na czele bardzo liczney szlachty byli XX. Berry, Orléans, Monpensier, Beaujolois, Condé, Bourbon, Castries, Coigny, wielu innych.

FRANCYA.

PARYZ d. 26 Sierpnia. Urzędowe pisma nasze zdaią się zaręczać lądowy pokoy, ogłaszaiąc że Austryaccy ieńce do oyczyzny swoiey wkrótce odesłani być maią; armiom zaś Francuzkim dotąd bawiącym w Niemczech, droga iest ukazana, którą powracać powinny na brzeg lewy Renu. Tak np. Ney rzekę wspomnioną przeydzie w New Brisach, Mortier, Bernadotte, Augereau w Moguncyi, Soult i iazda rezerwowa w Strasburgu, Davoust w Spirze; słowem na końcu Września kray Niemiecki zostanie wypróżniony, a wszyscy żołnierze Francuzcy tegoż czasu powrócą w oyczyste progi. Przypominamy, że tak iuż nie raz obiecywano; lecz wiadomości z Niemiec przychodzące rozumieć każą, iż Francuzi na prawym brzegu Renu ieszcze zabawią nad czas zamierzony.

D. 15 zgromadzenie Żydowskie uroczyście obchodziło. Prezydent Furtado miał mowę, w którey krótko przełożywszy, w iakim ucisku i wzgardzie przez 20 wieków zostawał ich narod, oświadczył, że gdy rząd Francuzki znosi mur przedzielaiący dotąd ludzi różnego wyznania, przyimuiąc zarówno wszystkich synów oyczyzny do uczęstnictwa praw i obywatelskich przywileiów, powinnością będzie starszyzny Żydowskiey, takie dawać odtąd wychowanie młodzi swoiey, ażeby zdatną była do pełnienia posług i powinności obywatelom dobrym właściwych.

Napoleon rozkazał, ażeby wszystkich Autorów Greckich klassycznych na ięzyk Francuzki iak naylepiey, i w czasie nie naydłuższym tłumaczono, którzy dotąd tłumaczonemi nie byli, albo też wydani ięzykiem staro Francuzkim, dziś ledwie komu zrozumiałym. Tłumaczom zaręczone są nadgrody. Zaczyna się praca na Strabonie i Dionie Cassiuszu.

Były poseł Pruski Margrabia Lucchesini wyieżdża do Montpellier dla poratowania osłabionego zdrowia, następca iego G. Knobelsdorf ozdobiony orderem orła czerwonego wkrótce tu iest spodziewany. Pisma tuteysze utrzymuią, że chociaż w Niemczech armie rozmaitych Xiążąt zostaią w nieustanném poruszeniu, iednak pokoy kwitnąć będzie. Wielu Neapolitańskich kryminalistów prowadzą do portu Anvers, na karę galerną skazanych, ażeby w okrętowey budowli pomocą byli. Powrótu Lorda Yarmouth, albo przynaymniey odpowiedzi Ministrów Angielskich tęskliwie czekamy, Lauderdale z naszemi codzienne rozmowy miewa. O polepszoném zdrowiu Foxa przychodzące wiadomości z Londynu, papiery Francuzkie utrzymuią w cenie wysokiey.

RZESZA NIEMIECKA.

FRANKFORT d. 22 Sierpnia. Magistrat doniosł obywatelom miasta naszego o przyszłey rządu odmianie, przez odezwę treści następuiącey. Przez lat 14 ostatnich, od początku rewolucyiney woyny, Magistrat usiłował zachować wolną konstytucyą Frankfortu, pełniąc obowiązek przyięty względem Cesarza i całey Rzeszy. Wypłacone regularnie kontrybucye niezmiernie razy kilka w r. 1792, 1796, 1799, i 1800, uskutecznione rekwizycye uciążliwe, ziednały miastu naszemu doczesną spokoyność. W r. 1805 gdy zakończona między Francyą i Austryą woyna zdała się nam obiecywać los pomyślnieyszy, Frankfort nadspodzianie został obciążony kontrybucyą i rekwizycyą nad przeszłe większą. Rozumiał Magistrat, że przez te ofiary przynaymniey zachowa ziomkom udzielność. Próżna zaiste nadzieia! Inny padł wyrok; Kommisarz Francuzki Lambert, według umowy zawartey między rządem swoim i X. Prymasem, przybyły dla obięcia w dzierżawę miasta, zalecił Magistratowi, nie ustawać w pełnieniu obowiązków. Opierać się przemocy niepodobno, pod którą upadały mocnieysze narody; ta przynaymniey została pociecha, żeśmy naszém przewinieniem losu nieszczęśliwego nie ściągneli na oyczyznę; Magistrat i obywatele nic iedni drugim wyrzucać nie mogą; wszyscy więc w zupełney spokoyności poddać się powinni nowemu rozrządzeniu. Dziś kommissarze Prymasowscy z rąk Lamberta dzierżawę Frankfortu na imie Pana swoiego przyimuią.

D. 28 Sierpnia. Augereau bawiąc u X. Prymasa w Aschaffenburgu, przeczytawszy odezwę Magistratu naszego do obywatelów, w którey donosi o zaszłych odmianach, pisał wyrażaiąc: że starał się usilnie osłodzić los miasta, ile było w mocy iego; gani pośpiech niepotrzebny w ogłoszeniu blizkiego przeyścia pod rząd nowy, co im odradzał Marszałek; wyrzuca, że pismo krzywdzi rząd Francuzki; mniema, że osoby niektóre tylko do ułożenia i ogłoszenia wchodziły; tych obiawienia żąda w 24 godzinach. Wnieść łatwo, iaką trwogę sprawiła odezwa Marszałka. Tymczasem zaięcie Frankfortu na rzecz X. Prymasa odwleczone zostało.

Po zaszłych odmianach w Niemczech przez Federacyą Renu, Cliwia i Berg ma ludności dusz 320 t. Hesse Darmstadt 320 t. Nassau Usingen 110 t. Nassau Weilburg 74 t. Ahremberg 44 t. Salm 30 t. Jsenburg Birstein 21 t. Salm Kyrburg 16 t. Hohenzollern Sigmaringen 15 t. Hohenzollern Hechingen 13 t. Leyen 5 t. Szwabska Szlachta, dziś Wazallowie Badeńscy, Wurtembergscy, mieli dusz 150 t. Frankońska dziś Wazallowie Bawarscy, 190 t. Reńska 40 t. X. Schwartzenberg 25 t. Graf Castel 6 t. X. Oettingen 55 t. X. Thurn Taxis 40 t. X. i Graf Fugger 36 t. ci być maią Wazallami Bawarskiemi. X. Truchsess 25 t. X. Furstenberg 75 t. Graf Koenigseck 13 t. Graf Metternich 8 t. być maią Wazallami Wurtembergskiemi. X. Leiningen 84 t. Loewenstein 58 t. X. Salm Reiferscheid 9 t. być maią Wazallami Badeńskiemi, nadto Heitersheim dobra kawalerów Maltańskich dusz 36 t. Frankfort 50 t. Rheineck 6 t. należeć maią do Prymasa. Graf Bentheim 45 t. Walmoden 7 t. X. Dillenburg 36 t. X. Looz 15 t. Horstmar 55 t. Graf Hadamar 16 t. Beilstein 12 t. Siegen 38 t. Wazallowie Berg i Cliwii. Erbach 25 t. Hesse Homburg 6 t. Wazallowie Hesse Darmstadu. Wied Runckel 20 t. Wied Neuwied 13 t. Wazallowie X. Nassau. Jsenburg 20 t. Wazal X. Jsenburg. Dulmen 32 t. Wazall X. Ahremberg. Naostatek Norimberga ustąpiona domowi Bawarskiemu dusz liczy 70 t. z powiatem.

w WILNIE w DRUKARNI XX. PIAROW ROKU 1806 DNIA 1 WRZESNIA SORDA